

РЕШЕНИЕ

№ 3079

гр. София, 14.10.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 125 СЪСТАВ в публично заседание на седми октомври, през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: ЗОРНИЦА АНГ. ЕЗЕКИЕВА

при участието на секретаря ТЕОДОРА СТ. ВЕЛЧЕВА
като разгледа докладваното от ЗОРНИЦА АНГ. ЕЗЕКИЕВА Гражданско
дело № 20211110130832 по описа за 2021 година

Производството е първоинстанционно, по реда на ГПК от 2007г., по предявен осъдителен иск с правно основание чл.59 ЗЗД.

Ищцата В.Д. твърди, че е наследник по закон на починалия на 27.7.2016г. нейн брат ....., както и че към момента на смъртта му, има натрупани по индивидуална партида в ..... сумата 9471,42 лева. Подала заявление през 2019г. до ..... за изплащане на сумата, в качеството ѝ на наследник по закон и на основание чл.170 КСО, като сочи, че Фондът отказал да ги заплати, като ги прехвърлил на 19.11.2019г. в държавния бюджет. Подала втора молба през 2021г., и получила нов отказ, с довод, че приложима е разпоредбата към 2003г. и въз основа указание на КФН, че разширението на кръга легитимирани лица се прилага занапред, тоест от 9.3.2021г., което указание счита, че не е нито ИАА, нито общ или нормативен акт, поради което е неприложимо. Счита, че отказът на ПОК за заплащане на сумата е незаконосъобразен, поради което и Държавата се е обогатила неоснователно с получената сума, и предявява осъдителен иск против Държавата, чрез министъра на финансите, за връщането ѝ.

В законоустановения срок ответникът Република България, представлявана от министъра на финансите, в писмен отговор, оспорва иска като недопустим, защото счита, че искът по чл.170КСО следва да се предяви срещу ..... Оспорва основателността на иска, с довод, че действието на разпоредбата е занапред, поради което и не се прилага за починали преди приемането ѝ лица.

С определения по чл.140 ГПК, обявено за доклад по делото, е отделено за безспорно и ненуждаещо се от доказване по делото, че на 27.7.2016г. е починал ....., като е оставил като свой единствен наследник по закон еднокръвна сестра В. Д. Д., към откриване на наследството по индивидуална партида на наследодателя в ..... е натрупана сумата 9471,42 лева, ищцата е поискала от Фонда заплащането на сумата, на което е получила отказ, както и че с писмо от ..... от 26.4.2021г. тази компания е уведомила ищцовата страна, че на основание чл.170,ал.3 КСО, средствата по партидата на починалия са били „правомерно прехвърлени в пенсионния резерв на ....., както и че е налице указание на КФН от 2004г. за тълкуване на чл.170 КСО, в смисъл, че изменението се прилага занапред.

Съгласно дадените разяснения в Постановление № 1/1979 г. на Пленума на ВС, ищецът разполага с иск по чл. 59 ЗЗД, когато не са налице фактическите състави на чл. 55, ал. 1 ЗЗД, липсва друг път за правна защита, но е увеличено без основание имуществото на едно лице за сметка на имуществото на друго лице. При осъществяване на общия фактически състав на чл. 59, ал. 1 ЗЗД има неоснователно преминаване на блага от имуществото на едно лице в патримониума на друго лице и в тези случаи според ППВС № 1/79 г. вземането е изискуемо от деня на разместване на благата, защото неоснователността съществува при самото преминаване на имуществото, а не в някой последващ момент.

Съдът намира, че с изложените от ищеца правни доводи, по съш

(2) При смърт на пенсионер на универсален или професионален фон

(3) Когато осигуреното лице или пенсионерът няма наследници по

Разпоредбата търпи последователно още две изменения

Едва с последното изменение на разпоредбата на чл.170, ал.1 КСО

Правото на ищцата да получи натрупаните по партидата

Обстоятелството, че наличната сума е преведена едва на 19.11.2019г. не променя горния извод на съда – и към тази дата, към която, съгласно разпоредбата на чл.170,ал.3 КСО, в редакцията ѝ от ДВ, бр. 67 от 2003 г.:”средствата се прехвърлят в държавния бюджет”, разпоредбата на чл.170,ал.1 КСО, в редакцията ѝ от ДВ брой 19/2021г. не е била приета, поради което е неприложима.

Ищецът, видно от изложеното в исковата молба, цели прякото приложение на разпоредбите на чл.17 от Конституцията на Република България, въз основа приетото от Конституционния съд, че субективното право на допълнително пенсионно осигуряване е имуществено право /така изрично е прието в Решение № 7/2011г. на Конституционния съд по к.д. 21/2010/, то и същото е част от имуществото на осигуреното лице, респективно – наследимо от наследниците му по закон, и съществуването на разпоредба на закона, която ограничава кръга на наследяване, е дискриминационна.

Въпросът кога е допустимо съдът да приложи пряко Конституционна разпоредба, и да приеме, че определена законова разпоредба, приета след приемането на Конституцията на Република България от 1991г., ѝ противоречи, е дискуссионен. Разпоредбата на чл.5,ал.2 КРБ предвижда прякото, непосредствено действие на конституционните разпоредби. С Решение № 10 от 6.X.1994 г. на КС на РБ по конст. д. № 4/94 г. въпросът е донякъде засегнат. С това Решение на КС, във връзка с § 3,ал.1 ПЗР на КРБ, е прието, че всеки правораздавателен орган следва пряко да приложи Конституционна разпоредба, когато **завареното** от конституцията законодателство ѝ противоречи. Става въпрос за приети до приемането на Конституцията разпоредби, които ѝ противоречат, като в Решението е прието, че същите са отменени с приемането на Конституцията. Решението не дава отговор на въпроса разпоредбите на закон, приет след приемането на Конституцията, които противоречат на Конституцията, следва да бъдат пренебрегнати от правораздавателния орган, което е обяснимо, тъй като същите се приемат при действието на новата Конституция.

Разпоредбата на чл.15 ЗСВ дава основание да се приеме, че първоинстанционният и въззивния съд съд, констатирани, че определена законова разпоредба противоречи на Конституцията, следва да сезират ВКС или ВАС, които да отправят съответно искане до Конституционния съд. На първоинстанционния и въззивния съд, по закон не е дадено правото да сезира КС, нито да спре производството пред себе си, до произнасяне по сигнала. Същевременно, чл.150,ал.2 КРБ не поставя първоинстанционния съд сред субектите, които осъществяват контрол за конституционност на закони, приети при действието на Конституцията от 1991г.

Произнасянето на инстанцията по същество на спора, по определен правен спор, дори пряко да приложи конституционна разпоредба, като приеме, че подконституционният акт ѝ противоречи, ще е само в мотивите, и същото произнасяне няма да е приложимо за всички подобни случаи.

Разпоредбата на чл.5 от ГПК предвижда, че съдът е длъжен да разреши правния спор, като прилага по правило закона, тоест прилага правилото за поведение. Приложението на правилото за поведение следва да бъде еднакво за всички правни субекти, обхванати от времевите рамки на разпоредбата, която се прилага от съда. Не може да има спор, че Конституционна разпоредба ще се приложи пряко, ако липсва законова разпоредба, която да урежда отношенията на страните, но само ако приложението на съответната правна норма на Конституцията не се нуждае от конкретизация със закон или друг нормативен акт – това ще е хипотезата, при която разпоредбата на Конституцията съдържа конкретно правило за поведение / така например – чл.7 КРБ предвижда отговорност на Държавата за вреди, причинени от незаконни актове и действия на нейни органи и длъжностни лица/. Проблемът ще възникне, когато дадена конституционна разпоредба, съдържаща правило за поведение, противоречи на законова разпоредба и тогава възниква въпросът коя разпоредба от двете

следва да приложи първоинстанционния съд.

За целта на отговора на поставения по настоящото дело, разпоредбата на чл.17,ал.1 и КРБ не съдържа конкретно правило за поведение – същата предвижда защита и гаранция на две относителни права – право на собственост, и право на наследяване, от закона.

В самата Конституция – определени уредени в нея права са ограничими, включително и със закон /известни в теорията като относителни права/, а други не подлежат на ограничаване при никакви обстоятелства /абсолютни права/. Абсолютно и неограничимо човешко право, е правото на живот, уредено в разпоредбата на чл.28 КРБ, което право не може да се ограничава, съгласно чл.57, ал.3 КРБ, като основно човешко право. Не може да има съмнение, че Съдът /който и да е съд/, сезиран да приложи закон, който ограничава това абсолютно право, без значение дали е първоинстанционен или не, е длъжен да приложи Конституционната разпоредба пряко. Оттам – съдът ще откаже да зачете противоконституционна разпоредба, която ограничава правото на живот, и ще приложи Конституцията.

Правото на собственост е сред относителните, конституционно уредени човешки права – право, което може да се ограничава, при наличие на определени, предвидени предварително, със закон предпоставки, съгласно ал.5 на чл.17 от Конституцията.

Разпоредбата на чл.17,ал.1 КРБ предвижда правото на наследяване и правото на собственост да бъде гарантирано и защитавано от закона. Съответно, освен правото на собственост, и правото на наследяване, също не е абсолютно субективно право – същото също подлежи на ограничения, и такива ограничения са уредени в ЗН /например призования за наследяване, обявен за недостоеен, няма правото да получи имуществото на наследодателя/. От своя страна, разпоредбата на чл.17,ал.3 КРБ предвижда правило за поведение – от позитивната уредба на неприкосновеността на частната собственост, се извежда изводът, че посегателствата върху частната собственост могат да бъдат само правомерни, съответно – уредени в закона, защото в такъв случай, същите не са посегателства.

С разпоредбата на чл.170,ал.1 КСО, в редакцията ѝ преди изменението с бр.19/2021г. не се отнема правото на ищцата да наследи брат си, поради което не може да се приеме, че тази разпоредба противоречи на Конституцията – нито на разпоредбата на чл.17,ал.1, нито на разпоредбата на чл.17,ал.3 КРБ – същата разпоредба на КСО не отнема правото на ищцата за наследяване, нито ограничава правото ѝ на собственост. Ищцата остава наследник по закон на останалото имущество на брат си, което не е предмет на настоящия спор. Със закон е уредено правило, по силата на което, част от имуществото, оставащо от наследодателя, да не премине в наследствената маса. Такива ограничения не са непознати на нашето право – разпоредбата на чл.9а ЗН предвижда такова ограничение.

С оглед изложеното, съдът намира, че разпоредбата на чл.17,ал.1 КРБ не съдържа конкретно правило за поведение, а разпоредбата на чл.17,ал.3 КРБ, предвиждаща

относително субективно право, и противоречието на разпоредбата на чл.170,ал.1 КСО, в редакцията ѝ от 2003г., не може да бъде контролирана инцидентно.

Тук е моментът да се посочи, че без наличието на илюстрираните по – горе предпоставки, каузалният контрол за конституционносъобразност противоречи на основни принципи, уредени включително в Конституцията – първо, на принципа на разделение на властите /НС има дискрецията да приеме закон, с който да ограничи определено относително субективно право, каквото е правото на собственост и с определени условности, правото на наследяване, по силата на самата Конституция/, второ - на принципа на равенство в съдебния процес /чл.121 КРБ-съдът ще реши само в мотивите си, че дадена разпоредба противоречи на Конституцията, а в друг случай, друг състав на съда, ще приложи разпоредбата/. С оглед изложеното дотук, се налага изводът, че атакуваната като противоконституционна разпоредба, ограничаваща относително право, следва да се приложи от първоинстанционния съд, до отмяната ѝ или обявяването ѝ за противоконституционна от Конституционния съд.

Следователно, за установените, получени през исковия период от ответника суми следва да се приеме, че съществува основание – действащата към откриване на наследството разпоредба на чл.170,ал.3 КСО, и искът следва да се отхвърли.

При този изход на спора, право на разноски има само ответната страна, като следва да ѝ се присъди юрисконсултско възнаграждение от 100 лева, в минимален размер, съгласно чл.25,ал.2 НЗПП.

Воден от горното, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявения от В. Д. Д. ЕГН ***** с адрес град ....., ул. „.....” № 2 против Република България, представлявана от министъра на финансите с адрес ....., ул. „.....” иск с правно основание чл.59 ЗЗД за осъждане на Държавата да заплати на ищцата сумата 9471,42 лева – преведена на 19.11.2019г. в държавния бюджет от ..... - натрупана по индивидуална партида на починалия на 27.7.2016г. нейн брат .....

ОСЪЖДА В. Д. Д. ЕГН ***** с адрес град ....., ул. „.....” № 2 да заплати на Република България, представлявана от министъра на финансите с адрес ....., ул. „.....” сторените по делото разноски от 100 лева.

Решението може да се обжалва в двуседмичен срок от връчването му, пред СГС.

Районен съдия:

Съдия при Софийски районен съд: _____